

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Podpora kultúrnych a tvorivých sektorov v záujme rastu a zamestnanosti v Európskej únii“

COM(2012) 537 final

(2013/C 198/06)

Spravodajca: **Antonello PEZZINI**

Pomocný spravodajca: **Nicola KONSTANTINO**

Komisia sa 19. decembra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Podpora kultúrnych a tvorivých sektorov v záujme rastu a zamestnanosti v EÚ

COM(2012) 537 final.

Poradná komisia pre priemyselné zmeny (CCMI), poverená prípravou návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 12. marca 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 489. plenárnom zasadnutí 17. a 18. apríla 2013 (schôdza zo 17. apríla 2013) prijal 175 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závety a odporúčania

1.1 Výbor je presvedčený, že **kultúra a tvorivosť** sú pre Európu:

— **oporou základných hodnôt identity Spoločenstva** a jeho modelu sociálneho trhového hospodárstva;

— **spojením prinášajúcim úspech v oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja a kvalitnej výroby** na miestnej, regionálnej, národnej a európskej úrovni;

— **hlavnými prvkami porovnateľnej výhody pridanej európskej hodnoty** v koncipovaní, vývoji, výrobe a spotrebe hmotných a nehmotných statkov;

— **klúčovým činiteľom, ktorý podnecuje konkurencieschopnosť** a zahŕňa všetky hospodárske a sociálne odvetvia;

— **zdrojom veľkého potenciálu** vytvárania väčšieho počtu a lepších pracovných miest;

— **medzinárodnou ukázkou prestíže a originality** EÚ vo svete.

1.2 EHSV sa domnieva, že vzhľadom na rastúcu úlohu kultúrnych a tvorivých odvetví v rozvoji európskeho hospodárstva a ich vplyvu na medzinárodnom poli je **nutná strednodobá až dlhodobá stratégia**, ktorá musí zabezpečiť:

— pevný a koherentný **sociálny rozmer** kultúrnych a tvorivých odvetví, vďaka ktorému by bolo možné nanovo definovať a prekvalifikovať jestvujúce profesie, zabezpečiť rovnaké pracovné podmienky a podnieť skrytý potenciál a vďaka ktorému by bolo možné:

— uvoľniť celý potenciál vytvárania pracovných miest kultúrnych a tvorivých odvetví a zaručiť kvalitné zamestnanie v zmysle ochrany základných práv;

— nanovo definovať a prekvalifikovať jestvujúce odborné kvalifikácie;

— znížiť administratívnu a byrokratickú záťaž malých a stredných podnikov, mikropodnikov a samostatne zárobkovo činných osôb;

— sprevádzať proces reorganizácie a reštrukturalizácie pri plnom rešpektovaní práv a dôstojnosti osôb vzdelávacími a rekvalifikačnými opatreniami v transparentnom rámci informovania a konzultácií pracovníkov;

— podporiť štruktúrovaný sociálny dialóg o kultúrnych a tvorivých odvetviach ako celku rozčlenený na európsku, štátnu a podnikovú úroveň;

— definovať vhodný európsky regulačný rámec, ktorý by zabezpečil kultúrnu rozmanitosť a rôznorodosť výberu, znížil administratívnu záťaž, uľahčil mobilitu v rámci EÚ a na medzinárodnej úrovni.

— **technologický rozmer s tvorivou pridanou hodnotou**, ktorý bude chrániť práva duševného vlastníctva v rámci vnútorného trhu, ale hlavne na medzinárodnej úrovni, podporí výskum nových technológií a inovatívnych aplikácií produktov a postupov, dôrazne podporí nové postupy a nové digitálne príležitosti s európskou značkou kvality a zabezpečí rozvoj hodnotových reťazcov prostredníctvom spoločných distribučných sietí a systémov;

— **rozmer územného dialógu s občianskou spoločnosťou**, ktorý uplatní na kultúrne a tvorivé odvetvia schémy štruktúrovaného dialógu na európskej a národnej úrovni a na úrovni územných celkov, podporí rozvoj tvorivých a kultúrnych odvetví, ktoré sú potrebné na oživenie a zvýšenie kvalifikácie príslušného územia, jeho výrazových a tvorivých talentov, intelektuálnych profesií a zamestnanosti;

— **medzinárodný rozmer tvorivej a kultúrnej Európy** v súlade s medzinárodným úsilím v rámci Dohovoru UNESCO o kultúrnej rozmanitosti, ktorý dokáže zhodnotiť nové obchodné modely, kde dizajn je začlenený do hodnotového reťazca a všetci aktéri sú schopní pridať hodnotu výrobkom a postupom, ktoré možno na svetových trhoch označiť ako európsku špičkovú kvalitu; rozmer, ktorý pomocou vhodných, dostupných a účinných nástrojov ochráni ich diela pred pirátstvom a falšovaním;

— **finančný rozmer s prístupom k úverom** schopný podporiť iniciatívy odvetvia na vnútornom trhu a medzinárodných trhoch (aj daňovými úľavami, daňovými bonusmi a odstránením dvojitého zdanenia) a zaručiť nástroje prístupu k úverom v súlade so špecifikami odvetvia, najmä pokiaľ ide o systém záruk pre mikropodniky a projekty nemateriálnej povahy.

1.3 EHSV žiada Komisiu, aby **podrobne kontrolovala** uplatňovanie *acquis communautaire* na kultúrne a tvorivé odvetvia, najmä pokiaľ ide o príslušné pravidlá hospodárskej súťaže, duševného vlastníctva a pracovného práva, a ochrany doložiek medzinárodných dohôd medzi EÚ a tretími krajinami.

1.4 Výbor navrhuje Komisii, aby **preskúmala možnosti a spôsoby usporiadania rozšíreného fóra aktérov tvorivých a kultúrnych odvetví s cieľom lepšie stanoviť (aj prostredníctvom spoločného vyhľadávania) všetky subjekty v tejto oblasti a vymedziť rozhodujúce body strednodobého a dlhodobého strategického akčného plánu s cieľom obnoviť rast a vytváranie kvalitných pracovných miest. Tento akčný plán musí byť založený na prierezovej stratégii na miestnej, regionálnej a európskej úrovni** s aktívnym zapojením členských štátov, miestnych a regionálnych orgánov, sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti.

1.5 Výbor žiada, aby sa už teraz začali **konkrétne iniciatívy** na boj proti neistej práci v kultúrnych a tvorivých odvetviach, na zabezpečenie rovnakých pracovných podmienok pre všetkých pracovníkov v týchto odvetviach, hlavne pre „nezávislé“ alebo atypické činnosti vykonávané formou subdodávok, zvlášť pre prácu na zavolaní, a na zabezpečenie bezpečného prístupu k digitálnym sieťam na základe rovnosti pre všetkých.

1.6 EHSV upozorňuje Komisiu, že je potrebné prispôsobiť regulačný rámec osobitnej povahy kultúrnych a tvorivých odvetví, zvlášť v oblasti duševného vlastníctva, administratívneho a daňového zjednodušovania a rovnakého posudzovania **tlačených a digitálnych médií pri DPH**, najmä v prípade malých podnikov týchto odvetví.

1.7 Podľa EHSV je potrebné uvažovať o vhodnej príležitosti uplatniť štruktúry dialógu s občianskou spoločnosťou zamerané na občana a využiť na to európsky rok občanov.

2. Odvetvia kultúry a tvorivosti v Európe

2.1 Kultúrne a tvorivé odvetvia sú v Európe dôležitým strategickým zdrojom: špičková kvalita a konkurencieschopnosť Európy v kultúrnych a tvorivých odvetviach sú výsledkom úsilia umelcov, autorov, tvorcov, profesionálov a podnikateľov, teda osôb s tradičným a inovatívnym talentom, ako aj s formálnymi a neformálnymi zručnosťami, ktoré je treba chrániť, podporovať a zhodnocovať.

2.2 Výbor už zdôraznil, že „európsky kultúrny a kreatívny priemysel (KKP) zohráva kľúčovú úlohu, ktorú mu priznáva aj stratégia EÚ 2020, z hľadiska rastu, konkurencieschopnosti a budúcnosti Európskej únie a jej občanov. [...] Zároveň je hnacou silou porovnateľných výhod, ktoré sa v iných podmienkach nedajú zopakovať, činiteľom miestneho rozvoja a motorom priemyselných zmien.“⁽¹⁾

2.3 Podľa definície zo zelenej knihy z roku 2010⁽²⁾ „kultúrny priemysel zahŕňa odvetvia, ktoré vyrábajú a distribuujú tovar alebo služby, ktoré sa v čase ich vývoja považujú za tovar a služby osobitnej kvality, použitia alebo účelu, ktorý stelesňuje alebo odovzdáva kultúrny prejav nezávisle od obchodnej hodnoty, ktorú môžu mať“ (v súlade s dohovorom UNESCO z roku 2005⁽³⁾) a „kreatívny priemysel zahŕňa odvetvia, ktoré využívajú kultúru ako vstup a majú kultúrny rozmer, aj keď ich výstupy sú predovšetkým funkčné. Zahŕňa architektúru a dizajn, ktoré spájajú kreatívne prvky v širšom kontexte, ako aj pododvetvia, ako napríklad grafický dizajn, módné návrhárstvo alebo reklamu“.

2.4 Vymedzenie oblastí pokrytých kultúrnym a/alebo tvorivým odvetvím je stále nejasné⁽⁴⁾ a preto je stále ťažké stanoviť skutočnú veľkosť ich prínosu k rozvoju vnútorného hrubého produktu a zamestnanosti.

2.5 V návrhu rámcového programu Tvorivá Európa⁽⁵⁾, ku ktorému sa výbor vyjadril⁽⁶⁾, sú sektory kultúry a tvorivej činnosti „všetky sektory, ktorých činnosti sú založené na kultúrnych hodnotách a/alebo umeleckých a tvorivých prejavoch, bez ohľadu na to, či sú tieto činnosti orientované na trh, alebo nie, a bez ohľadu na druh štruktúry, ktorá ich vykonáva“. Toto by malo zahŕňať výslovne aj vydavateľstvá, grafiku, tlač a digitálne médiá.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 051, 17.2.2011, s. 43 – 49.

⁽²⁾ COM(2010) 183 final.

⁽³⁾ Pozri http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php-URL_ID=33232&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html.

⁽⁴⁾ European Statistical System Network on Culture ESSnet-Culture – záverečná správa z októbra 2012.

⁽⁵⁾ COM(2011) 785 final.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 35–39.

2.6 V roku 2008 predstavovali tieto odvetvia 4,5 % celkového európskeho HDP a zamestnávali zhruba 3,8 % pracovných síl, teda vyše 8,5 milióna pracovníkov⁽⁷⁾.

2.7 Európsky parlament⁸ súhlasí s uvedenou definíciou a výslovne ju rozširuje o **múzeá a módu**.

2.8 Aj keď význam kultúrnych a tvorivých odvetví je v rámci európskej hospodárskej produkcie veľmi dôležitý a stále sa zvyšuje a má významný dosah na zamestnanosť⁽⁸⁾, rozmanitosť jestvujúcich definícií (od WIPO, OECD a UNCTAD po UNESCO a Radu Európy) však neumožňuje pracovať na solídnom základe a vychádzať z porovnateľných medzinárodných štatistík. V EÚ sa percentuálne hodnoty HDP rôznia: 2,6 % (zelená kniha), 3,3 % (program Tvorivá Európa), 4,5 %⁽⁹⁾ a 6,5 % (Rada Európy). Rozdiely sú aj pri pracovníkoch: 5 miliónov, 8,5 miliónov⁽¹⁰⁾ alebo až takmer 18 miliónov⁽¹¹⁾.

2.9 Rôznorodosť európskych kultúrnych a tvorivých odvetví sa odráža v charakteristikách ich štruktúr, kde prevládajú malé a stredné podniky a mikropodniky, ktoré tvoria približne 80 % výrobných podnikov. Veľké podniky predstavujú menej než 1 %, zamestnávajú však vyše 40 % pracovníkov⁽¹²⁾.

2.10 Takéto usporiadanie kultúrnych a tvorivých odvetví v Európe spôsobuje problémy z niekoľkých hľadísk: od rozvoja odbornosti po prístup k financovaniu, od podpory nových obchodných modelov po ochranu práv duševného vlastníctva, od ťažkostí s prístupom na medzinárodné trhy po zlepšenie prepojenia na iné odvetvia, nehovoriac o vzájomnom uznávaní (formálnych a neformálnych) kvalifikácií⁽¹³⁾.

2.11 Zatiaľ čo v Európe majú odvetvia, ktoré tvoria nepriemyselné jadro, teda vizuálne umenia, živé predstavenia a historicko-umelecké dedičstvo, často veľký strategický význam, v USA je táto väzba sústredená hlavne na priemyselné odvetvia s výraznou orientáciou na trh.

2.12 **Americký model** je prirodzeným referenčným bodom pre krajiny, ktoré sa usilujú v prvom rade vybudovať systém kultúrnej produkcie málo závislý od verejných financií a výrazne orientovaný na zisk.

2.13 **Japonsko** je krajinou udávajúcou smer nielen v Ázii, pretože sa v ňom vyvinuli svetské a vysoko špecifické formy produkcie s novými a originálnymi formami kultúrneho priemyslu, ktoré sa určené širokej verejnosti a zamerané na rastúci trh.

2.14 V **Číne** sa veľa investuje do infraštruktúry v oblasti kultúry, pričom sa uplatňuje rozhodná stratégia, ktorá obmedzuje prenikanie amerických kultúrnych obsahov, a prejavuje sa záujem o európske organizačné modely a úlohu verejného sektora pri formovaní a podpore miestnych kultúrnych systémov.

2.15 Kultúrny priemysel, ktorý prešiel v **Indii** najbúrlivejším rozvojom, je filmový priemysel. Zaznamenal mimoriadny nárast tržieb, hoci jeho produkcia je silne zakorenená v tradičnej indickej kultúre a teda len málo zaujímavá pre publikum, ktorému je táto kultúra cudzia.

2.16 **Latinská Amerika** je dnes miestom ohromného rastu vlastného odvetvia kultúry aj vďaka vplyvu španielskej kultúry v USA a rýchlemu hospodárskemu a demografickému rastu v Mexiku, kým **Brazília** zasa zažíva významný kultúrny rozmach aj mimo hudobnej oblasti. Na druhej strane v Afrike sa rozvíja originálny kultúrny duch, ktorý má svoj pôvod aj v rozmanitých kontaktoch s celoeurópskou kultúrou: vzájomné pôsobenie dvoch týchto svetadielov a umelecké vzdelávanie nám toho môžu veľa povedať o každodennom živote a globálnej kultúre určitého regiónu a odstrániť hranice, ktoré bránia spolupráci.

2.17 EHSV vždy zastával názor, že je dôležité zaviesť stratégiu zameranú na plné vyjadrenie potenciálu kultúrnych a tvorivých odvetví s cieľom stimulovať zamestnanosť a rast. Už v roku 2004 poukázalo stanovisko, vypracované na žiadosť komisárky Vivian Redingovej, na problémy európskych kultúrnych a tvorivých odvetví⁽¹⁴⁾. Tieto názory boli zopakované a prehĺbené v niekoľkých nasledujúcich stanoviskách⁽¹⁵⁾.

2.18 Európa je výrazným svetovým lídrom vo vývoze produktov tvorivého odvetvia. Na udržanie tejto pozície potrebujeme investovať do schopnosti takýchto odvetví pôsobiť mimo hraníc príslušného štátu. V tomto zmysle sa vyjadřila Rada z 12. mája 2009 a Parlament vo svojom uznesení z 12. mája 2011.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor si je vedomý, že špičková kvalita a konkurencieschopnosť Európy v kultúrnych a tvorivých odvetviach sú výsledkom úsilia umelcov, autorov, tvorcov, profesionálov a podnikateľov, teda osôb s tradičným a inovatívnym talentom, ako aj s formálnymi a neformálnymi zručnosťami, ktoré je treba chrániť, podporovať a zhodnocovať.

⁽⁷⁾ Pozri aj správu TERA Consultants 2010 a správu o hospodárskej súťaži v EÚ za rok, COM(2010) 614 final.

⁽⁸⁾ Podľa Eurostatu došlo v rokoch 2008 až 2011 v kultúrnych a tvorivých odvetviach k väčšiemu zvýšeniu zamestnanosti než je priemer v celom hospodárstve EÚ.

⁽⁹⁾ TERA Consultants, 2010.

⁽¹⁰⁾ Pozri správu z roku 2006: *The Cultural Economy of Europe* (CEOE).

⁽¹¹⁾ TERA Consultants, 2010.

⁽¹²⁾ Pozri *The study on the entrepreneurial dimension of cultural and creative industries*.

⁽¹³⁾ Ú. v. EÚ C 175, 28.07.2009, s. 63 – 72.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 108, 30.4.2004, s. 68–77.

⁽¹⁵⁾ Stanoviská: Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 35–39; Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 52–55; Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 39–46; Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 28–34; Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 45–50; Ú. v. EÚ C 27, 3.2.2009, s. 119–122; Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 43–49; Ú. v. EÚ C 112, 30.4.2004, s. 57–59; Ú. v. EÚ C 110, 9.5.2006, s. 34–38; Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 144–148; Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 1–6; Ú. v. EÚ C 255, 14.10.2005, s. 39–43; Ú. v. EÚ C 117, 30.4.2004, s. 49–51; Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 100–102; Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 63–68.

3.2 EHSV je presvedčený, že kultúra a tvorivosť sú vzhľadom na svoju výrazovú rozmanitosť základným prvkom identity Únie a jej legitimity: jednota tvorivej rozmanitosti a kultúry, ktorá musí preniknúť do rozvoja európskeho hospodárstva založeného na poznatkoch.

3.3 Aby sa rešpektovala a podporila kultúrna identita Európy a zabezpečila plná udržateľnosť kultúrnych a tvorivých odvetví, musia sa opatrenia Spoločenstva v prospech týchto odvetví uskutočňovať pri rešpektovaní európskeho sociálneho modelu, demokratických zásad a environmentálnych noriem.

3.4 Z mnohých analýz vykonaných na úrovni EÚ a členských štátov je zrejmé, že kultúrne a tvorivé odvetvia musia čeliť spoločným výzvam, ktorými sú:

- veľmi fragmentovaný európsky trh,
- štruktúra podnikov, kde 80 % tvoria malé a stredné podniky a mikropodniky,
- rastúci vplyv na produkciu a distribúciu spôsobený prechodom na digitálne technológie a šírením nových technológií,
- zrýchlený proces globalizácie s novými subjektmi a novými konkurentmi,
- rýchle zastarávanie odborností spojené so vznikom stále nových potrieb,
- obmedzená ochrana práv duševného vlastníctva, najmä na medzinárodnej úrovni,
- ťažkosti v prístupe k financovaniu a investíciám do technologických inovácií,
- nedostatky pri zbere údajov,
- absencia jednotnej, medzinárodne akceptovanej definície týchto odvetví so špecifikáciami ich pododvetví,
- požiadavky na väčšiu synergiu medzi kultúrnymi a tvorivými odvetviami a technologickými inováciami,
- potreba vytvárania partnerstiev medzi odvetviami vzdelávania a odbornej prípravy, podnikmi a kultúrnymi a tvorivými činnosťami,
- zvýšenie úrovne kvality a vyhliadok kariérneho rastu a uznanie „tvorivej hodnoty“ v hodnotovom reťazci,
- boj proti sociálnemu dumpingu v kultúrnych a tvorivých odvetviach.

3.5 EHSV sa nazdáva, že vzhľadom na význam a komplexnosť kultúrnych a tvorivých odvetví je potrebný koherentný a oveľa dlhodobejší strategický plán Spoločenstva s podrobnými pracovnými štátnymi a regionálnymi programami a kvantifiko-

vateľnými a overiteľnými cieľmi na základe plánu postupu, ktorý bude monitorovať Komisia a Európsky parlament a v ktorom budú stanovené príspevky a zodpovednosť na jednotlivých úrovniach činnosti: miestnej, regionálnej, štátnej a na úrovni EÚ).

3.6 Výbor teda žiada Komisiu, aby vypracovala novú koordinovanú strednodobú až dlhodobú stratégiu založenú na spoločnej vízii do roku 2020, ktorá plne zohľadní špecifickú kultúrnych a tvorivých odvetví a stanoví rámec záruk, ktoré sú nevyhnutné na inovatívne investície do týchto odvetví a na rozvoj kvalifikovaných ľudských zdrojov.

3.7 Táto stratégia musí okrem toho nutne vziať do úvahy skutočnosť, že pre kultúrne a tvorivé odvetvia je príznačné neprimerane vysoké percento atypického zamestnania, hlavne práce na zavolanie, dočasný výkon práce v slobodnom povolaní, vysoký podiel samostatne zárobkovo činných osôb a mikropodnikov pozostávajúcich často len z jednej osoby, a početná skupina malých a stredných podnikov s menej než 10 zamestnancami⁽¹⁶⁾. Odmeňovanie pracovníkov v týchto odvetviach je teda často nepravidelné a často je na hranici chudoby alebo dokonca pod ňou.

3.8 Mnohí pracovníci sa stretávajú s ťažkými pracovnými podmienkami a absenciou základných práv na sociálnu ochranu. Predovšetkým pracovníčky, ktorých podiel na pracovnej sile v týchto odvetviach je vysoký, sú vážnejšie diskriminované, hlavne pokiaľ ide o podmienky zamestnávania a pracovné podmienky, kde sú veľké rozdiely v mzdách a odmeňovaní.

3.9 Počet samostatne zárobkovo činných osôb je v týchto odvetviach pomerne vysoký. V tejto kategórii sa často vyskytujú dve krajnosti. Jednu tvoria vysoko kvalifikovaní profesionáli s veľkými skúsenosťami a silnou pozíciou na trhu. Druhú krajnosť predstavujú samostatne zárobkovo činné osoby, ktorých štatút má len jeden účel, a to poskytnúť prácu za nízku cenu s cieľom znížiť odberateľovi administratívne a finančné náklady. WTO už dávno spustila poplach v súvislosti s možným zneužívaním v týchto odvetviach⁽¹⁷⁾.

3.9.1 Rovnako je však pravda, že hospodárska kríza zasahuje kultúrne a tvorivé odvetvia ako celok úspornými opatreniami a bezprecedentnými škrtmi, ktoré v celej Európe postihli verejnú podporu kultúry.

3.10 EHSV sa domnieva, že aj na kultúrne a tvorivé odvetvia by sa mali uplatniť opatrenia, ktoré navrhol vo svojich stanoviskách o predvídaní procesov reštrukturalizácie⁽¹⁸⁾. Technológie a obchodné modely v kultúrnych a tvorivých odvetviach sa rýchlo menia a mnohé veľké podniky reorganizujú produkciu pod vplyvom digitalizácie tlače, znižovania verejnej podpory, zlučovania a fúzií.

⁽¹⁶⁾ V kultúrnych a tvorivých odvetviach v 27 krajinách EÚ pracuje 25 % pracovníkov na dobu určitú oproti 19 % celkového počtu zamestnaných osôb. Podiel osôb pracujúcich doma je dvojnásobný (26 %) vzhľadom na celkový počet zamestnaných osôb. Aj podiel osôb vykonávajúcich viac než jedno zamestnanie je v kultúrnych a tvorivých odvetviach vyšší (6 %), než v prípade všetkých zamestnaných osôb (4 %). Pozri *Cultural Statistics, Eurostat pocketbooks*, vydanie 2011.

⁽¹⁷⁾ Pozri stanovisko „Zneužívanie štatútu samostatne zárobkovo činné osoby“, CESE Ú. v. EÚ C 161, 6.6.2013.

⁽¹⁸⁾ Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 54–59.

3.11 Tieto zmeny majú priamy dosah na pracovníkov v kultúrnych a tvorivých odvetviach, ktorý má často podobu prepúšťania pracovníkov, tlaku na mzdy, programov predčasného odchodu do dôchodku, častejšieho využívania dočasnej práce, zhoršovania pracovných podmienok a zvyšovania stresu, skracovania dĺžky pracovných zmlúv, ako aj absencie informovania pracovníkov a konzultácií s nimi.

3.12 Aby sa zachovala rozmanitosť a kultúrne bohatstvo EÚ, výbor doporučuje predchádzať nadmerným koncentraciám v oblasti produkcie aj distribúcie. Navrhuje uprednostňovať digitálne siete a metadistribúcie, ktoré by umožnili dosiahnuť kritické množstvo investícií, posilniť výskum a prienik na medzinárodné trhy a tak udržať zamestnanosť.

3.13 EHSV sa rovnako domnieva, že na úrovni EÚ a na štátnej úrovni je potrebné spoločné úsilie o podporu programov odbornej prípravy a vytvárania nových a aktualizovaných pracovných profilov, a to formou celoživotného vzdelávania s cieľom zohľadniť zmeny prebiehajúce v týchto odvetviach a získať vždy primeranú odbornosť a poznatky. Je potrebné urýchliť investície do modernizácie systémov vzdelávania a odbornej prípravy umelcov, tvorcov a pracovníkov v kultúrnych a tvorivých odvetviach s cieľom zachovať aktuálne popredné postavenie EÚ a dosiahnuť ciele stratégie Európa 2020.

3.13.1 Tieto opatrenia sú ešte naliehavejšie vzhľadom na hlboké zmeny v dôsledku rozvoja celosvetovej hospodárskej súťaže, ktoré sa prejavili aj v profesionálnej intelektuálnej činnosti a ktoré spôsobili, že je nutné vytvárať stále nové koncepcie a spôsoby výkonu práce s vysokou mierou koncentrácie poznatkov, ako sú napríklad „európske znalostné družstvá“.

3.14 Avšak ak, ako zdôrazňuje samotná Komisia, „je nutné, aby finančné inštitúcie zvýšili svoje povedomie o hospodárskom potenciáli týchto sektorov a rozvíjali svoju schopnosť posudzovať podniky využívajúce nehmotný majetok“, platí to musí v **prvom rade** pre rámec **rozpočtu EÚ na roky 2014 až 2020**. Potrebné je odstrániť existujúce neistoty (tu stačí uviesť **Erasmus**) a zmeniť programy a nástroje Spoločenstva (štrukturálne fondy, EIB, EIF atď.), aby sa začlenili a uprednostnili „netechnologické“ inovácie a pôsobenie kultúrnych a tvorivých odvetví v medzinárodnej hospodárskej súťaži.

3.15 **Pri príprave budúcej politiky súdržnosti, ktorá sa má začať uplatňovať od roku 2014**, bude potrebné zohľadniť projekty a štúdie o uplatňovaní nástrojov, ktoré uvoľňujú celý potenciál tvorivých odvetví. EHSV sa domnieva, že kultúrne a tvorivé odvetvia musia byť začlenené do stratégií regionálneho alebo miestneho rozvoja, a to v spolupráci s verejnými orgánmi a príslušnými zástupcami organizovanej občianskej spoločnosti.

3.16 Je **potrebný rámec Spoločenstva, ktorý jednak uľahčí mobilitu umelcov a tvorcov**, ich diel, služieb a distribučných systémov vzájomným uznávaním kvalifikácie, pokrokových vzdelávacích nástrojov vo vnútri a mimo **európskeho kultúrneho a tvorivého priestoru**, a jednak uvedie do praxe odporúčania, ktoré v tejto súvislosti predložila skupina expertov Komisie pre mobilitu umelcov ⁽¹⁹⁾.

3.17 EHSV zdôrazňuje, že kultúrne a tvorivé odvetvia prispievajú k stimulácii rekonverzie miestnych ekonomík tým, že podporujú vznik nových hospodárskych činností a vytvárajú nové a udržateľné pracovné miesta ⁽²⁰⁾ a tým zvyšujú príťažlivosť európskych regiónov a miest, ako sa uvádza v štúdiu „The Rise of the creative class“ ⁽²¹⁾.

3.18 EHSV sa nazdáva, že ústredným prvkom skutočnej, novej stratégie pre kultúrne a tvorivé odvetvia musí byť akčný plán Spoločenstva „Tvorivá Európa otvorená svetu“, aby sa zabezpečila prítomnosť umelcov a kultúrnych a tvorivých odvetví, hlavne malých a stredných podnikov, na **hlavných medzinárodných trhoch**, a to zavedením špecifických režimov uľahčujúcich výmenu s tretími krajinami a uzatvorením dohody o presných a záväzných doložkách v bilaterálnych a multilaterálnych zmluvách EÚ.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Podpora vhodného regulačného rámca

4.1.1 Členské štáty a Komisia by za plnej podpory a aktívnej účasti sociálnych partnerov mali prijať špecifické regulačné opatrenia prispôbené väčšine kultúrnych a tvorivých odvetví. Tieto opatrenia by mali zahŕňať pravidlá hospodárskej súťaže, ktorými by sa dalo zabrániť nadmernej koncentrácii trhu a zachovať kultúrnu rozmanitosť, pluralitu výberu pre spotrebiteľa a rozmanitosť foriem podnikania.

4.1.2 Členské štáty by mali znížiť administratívnu a byrokratickú ťarchu, ktorá spočíva hlavne na malých a stredných kultúrnych a tvorivých podnikoch a na samostatne zárobkovo činných osobách a mali by zjednodušiť postupy poskytovania služieb a uľahčiť mobilitu služieb, umelcov a kultúrnych činiteľov.

4.2 Prístup k financovaniu, finančná podpora EÚ a verejno-súkromné partnerstvá

4.2.1 Kultúrne a tvorivé odvetvia sú aj napriek prevažnej orientácii na trh predsa len výsledkom činnosti individuálnych tvorcov, autorov, umelcov a interpretov, ktorí potrebujú jednoduchý prístup k finančným prostriedkom a úverom. Je veľmi dôležité spojiť finančnú pomoc pre kultúrne a tvorivé odvetvia s vytváraním dobrých pracovných podmienok pre všetky kategórie pracovníkov aj z finančného hľadiska.

⁽¹⁹⁾ Pozri http://ec.europa.eu/culture/documents/moc_final_report_en.pdf.

⁽²⁰⁾ Pozri: Iniciatíva pre zamestnanosť mladých ľudí, európsky summit 8. februára 2013.

⁽²¹⁾ Richard Florida, americký expert rozvoja miest.

4.2.2 Je preto dôležité vytvoriť daňové prostredie, ktoré by podporovalo kultúrne a tvorivé odvetvia a samostatne zárobkovo činné osoby, umožňovalo výnimky z dvojitého zdanenia v prípadoch cezhraničnej a medzinárodnej mobility, a vhodné sústavy sociálneho zabezpečenia.

4.2.3 EÚ a členské štáty musia povzbudzovať spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom s cieľom zabezpečiť udržateľnosť kultúrnych a tvorivých odvetví a podporiť rozmanitosť tovarov a služieb.

4.2.4 EÚ a členské štáty musia podporovať mechanizmy referenčného porovnávania podmienok záruk, úverov, investícií, vývozných stimulov, aby v prípade tvorivých a kultúrnych projektov uľahčili podmienky prístupu k súkromným mechanizmom financovania a podporili prepojenia medzi nekomerčnými odvetviami, ktoré často využívajú verejné zdroje, a odvetviami orientovanými viacej komerčne, ako je dizajn, móda alebo reklama.

4.2.4.1 EHSV odporúča pripraviť:

- zmapovanie hlavných opatrení EÚ v prospech kultúrnych a tvorivých odvetví za posledné tri roky,
- bilanciu špecifického financovania kultúrnych a tvorivých odvetví za posledné tri roky,

- zhrnutie výsledkov získaných uplatnením otvorenej metódy koordinácie na kultúrne a tvorivé odvetvia.

4.3 Podnikanie v oblasti kultúry a tvorivosti a obchodné modely

4.3.1 Vývoj nových obchodných modelov si vyžaduje akceptovanie nových foriem digitalizácie, remixáže, *mashingu* a *samplingu*, teda schopnosti využiť jeden alebo všetky prvky (text, grafika, audio, video a animácia z existujúcich zdrojov) multimediálneho digitálneho súboru s cieľom vytvoriť nové dielo.

4.3.2 Model *tvorivosťou k sociálnej kvalite* sa totiž týka kultúry, územia a spoločnosti v tvorivých regiónoch a predpokladá opatrenia na mobilizáciu poznatkov a podporu využívania *dizajnérov* ako *sprostredkovateľov* procesov na rozhraní medzi rozvojom, technológiou a produkciou.

4.3.3 EHSV pokladá za nevyhnutné zhodnotiť nové obchodné modely, kde dizajn je začlenený do hodnotového reťazca a všetci aktéri sú schopní pridať hodnotu výrobkom a postupom, ktoré možno na svetových trhoch označiť ako európsku špičkovú kvalitu.

4.3.4 EHSV sa domnieva, že je tiež potrebné povzbudzovať cezhraničnú a medzinárodnú mobilitu a zvyšovať príťažlivosť pre profesionálov a talenty. To platí aj pre prenos poznatkov, výmenu skúseností a podnikateľských schopností, vytváranie sietí a zoskupení rôznych subjektov EÚ a rôznych hospodárskych odvetví na území EÚ.

V Bruseli 17. apríla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE